

Др ГАВРИЛО ВИДАНОВИЋ — САЗДА

1922 — 1990.

13. октобра 1990. године српска и југословенска географска наука, управо њена изузетно значајна грана економска географија, изгубила је једног од својих најбољих посленика и стваралаца: после тешке болести у Нишу је умро др Гаврило Видановић — Сазда, редовни професор Економског факултета Универзитета у Нишу.

Напорни животни пут проф. Видановића, и постигнути успеси на њему, заслужују сваку нашу пажњу. Рођен је 1922. године у селу Росомача, на Старој планини, на српско-бугарској граници и сутоку политичких, културних и етничких утицаја који су ишли и са једне и са друге стране. Али, он је остао на позицијама српске судбине и културе, чак и у временима изузетно тешким по српско становништво, када су током четворогодишње окупације бугарске царско-фашистичке трупе чиниле права зверства. Основну школу је учио у родном месту, а средњу у Проту и, за краће време, у Софији. На Природно-математичком факултету у Београду студирао је географске дисциплине, па је његов запажени дипломски рад потицао из области економске географије. Ушао је у ред најбољих студената своје генерације. Током 1958. године с видним успехом докторирао је на Универзитету у Љубљани, где је провео и једно време на специјализацији код најугледнијег југословенског географа у области друштвене и економске географије проф. др Светозара Илешича. С обзиром на светао лик и честитост партизанског бораца из рата, треба истаћи да је проф. Видановић још од студентских дана, па до краја свога живота био истакнути борац за друштвену и социјалну правду, при чему су му многе девијације наносиле велики бол.

Научна и универзитетска каријера проф. Видановића била је и изузетно плодна, и запажона. За асистента приправника у одељењу Економске географије Географског института „Јован Цвијић“ Српска академија наука и уметности изабран је 1951. године, да би већ 1961. био, најпре, продекан, а потом, декан Економског факултета у Нишу. На тим функцијама он је врло активан на афирмацији свога младога факултета, шири мрежу високошколског образовања на територији источне и јужне Србије и дужа праву научно-стручну помоћ новом Универзитету у Приштини. Али, то је истовремено, и раздобље његовога значајнога и успешнога научног рада. Остаће као трајни прилози географској и економској науци његове две велике монографске студије: „Висок Старе пла-

нине" и „Видлич — Забрђе", нови по методологији израде и по концепцији обраде предмета истраживања. Не мањег значаја су и други његови радови, било они из области теоретске проблематике, било они у којима се третирају питања структуре и размештаја производње. Права је штета што проф. Видановић није због болести успео да да у штампани и стални универзитетски уџбеник за економску географију, који би га сврстао међу најугледније научне писце из проблематике којом се бавио, али и први део конципираног уџбеника — Природна основица материјалне производње — штампан у две књиге, говори о великој солидарности концепта и његовог ствараоца.

Укратко, то је животни пут преминулог, драгог колеге и пријатеља проф. др Гаврила Видановића — Сазде. Било је више него пријатно пратити његов пут и развој, посматрати како један млади човек из забитог пасивног планинског краја Србије, обучен у црно сукнено одело и са црним вуненим чарапама и гумењацима на ногама, у Институту, тој, тада, како се говорило, најбољој географској школи у Југославији — научно израста и скромно, својом умном главом и логиком становника свога завичаја, крчи путеве ка врло запаженој универзитетској каријери. При томе, он због овог успеха никада није био не-природан и горд, носећи у себи и говорећи у себи ону вечну истину: у животоу сам крчио пута како самопрегорним радом својим, тако и благоданним погледима оних који су пратили тај мој рад.

Мирослав Поповић